

PROTOCOL DEL FOLKLORE GEGANTER DE LES DIADES DEL CORPUS I DE LA FESTA MAJOR A LA CIUTAT DE SOLSONA, 1983

Preàmbul

La manifestació gegantera de la ciutat de Solsona és un fenomen cultural de caràcter folklòric, els orígens de la qual daten, com a mínim, de la segona meitat del segle XVIII; hi ha, però, indicis dignes de consideració que permetrien fixar-los al segle XV. Sorgida al principi com un element més d'unes manifestacions religioses (les processons del Corpus i de la Mare de Déu del Claustre), ha anat evolucionant al llarg del temps a l'impuls de l'acceptació popular fins assolir la configuració que presenta en l'actualitat. Aquest caràcter de paulatina creació col·lectiva, junt amb la seva provada antiguitat, obliguen a considerar l'esmentada manifestació gegantera com un patrimoni folklòric, que la ciutat de Solsona té el dret i, alhora, el deure de conservar.

Atès que no hi ha cap altra normativa que la consuetudinària, llevat d'algunes normes bàsiques, com és l'acord pres, fa un parell d'anys, en Ple per la Vint-i-quatrena, que els gegants no podien sortir de la Ciutat, i considerant el perill que, per manca de normes, en el futur puguin introduir-se modificacions que arribin a desvirtuar de forma essencial l'esperit i els valors folklòrics que conformen la dita manifestació, el Molt Illtre. Ajuntament, en tant que representant del poble de Solsona i propietari jurídic d'alguns entremesos, la Confraria de la Mare de Déu del Claustre, propietària de la resta d'improperis i l'Agrupació de Geganters, com a entitat constituïda per tal de conservar i potenciar la manifestació gegantera de Solsona, acorden promulgar el present protocol amb l'objecte de definir i fixar uns criteris tendents a aconseguir el manteniment d'aquest important patrimoni cultural.

Títol primer. DELS ELEMENTS FOLKLÒRICS QUE INTEGREN LA MANIFESTACIÓ

- 1.1 El bou, la mulassa, el drac, l'àliga, dos gegants, dues gegantes, quatre nans, quatre óssos, els cavallets, el ball de bastons i el flabiolaire són els elements folklòrics que integren la manifestació. No s'integrarà cap altre element folklòric a aquest conjunt. Les tres entitats sotasignants procuraran aconseguir, en l'àmbit que els pertorqui, que en cada ocasió que se celebri una manifestació no hi manqui cap dels citats elements.
- 1.2 Els trabucaires, tot i que són un exponent del folklore solsoní, es consideren com a part integrant de la comitiva consistorial. Correspondrà, doncs, a l'Ajuntament decidir, en cada cas, sobre la seva presència.
- 1.3 L'àliga, els vestits del ball de bastons i dos óssos són propietat de l'Ajuntament, mentre que la resta d'elements ho són de la Confraria de la Mare de Déu del Claustre.
- 1.4 El bou, la mulassa, el drac, el gegant vell i els vestits del ball de bastons, cavallets i flabiolaire, tenen un especial valor, tant per la seva antiguitat, com per

la seva significació simbòlica o, encara, per la pròpia identificació popular. A causa d'això, si mai es produeixen en aquestes figures uns desperfectes irreparables que obliguin a la seva total reconstrucció, es procurarà que el nou element sigui una còpia el més exacta possible de l'element substituït.

- 1.5 Donat el caràcter de patrimoni col·lectiu, l'Ajuntament, en tant que entitat representativa per excel·lència de la ciutat de Solsona, és qui té la màxima responsabilitat respecte al manteniment de la citada manifestació. Com a conseqüència, renuncia a despendre's de qualsevol improprietat que actualment té en propietat. Si en donés el cas que la Confraria de la Mare de Déu del Claustre decidís despendre's de qualsevol dels elements folklòrics de la seva propietat, en faria donació al M. I. Ajuntament.

Títol segon. DE QUAN I COM ES DURÀ A TERME LA MANIFESTACIÓ

- 2.1 El folklore geganter solsoní està constituït pel conjunt de les següents manifestacions:
- a. Exhibició del conjunt de ballets.
 - b. Exhibició exclusiva del ball de l'àliga.
 - c. Exhibició exclusiva del ball del drac.
 - d. La roda de foc.
 - e. El pregó de la festa.
 - f. Els passacarrers.
 - g. La capta dels geganters.
 - h. Presència a processons.
- a. Exhibició del conjunt dels ballets.*
- 2.2 El conjunt dels balls que constitueixen aquesta manifestació és el següent:
1. Ball dels óssos.
 2. Ball dels cavallets.
 3. Ball del drac.
 4. Ball dels nans.
 5. Ball de bastons.
 6. Ball de l'àliga.
 7. Ball dels gegants.
- 2.3 Exhibició del conjunt dels ballets s'efectuarà sempre segons l'ordre indicat i es realitzarà íntegrament.
- 2.4 Aquesta exhibició se celebrarà únicament i preceptiva en les dates següents:
- Matins dels dies 8 i 9 de setembre (Festa Major).
 - Matí del dia de Corpus.
 - Matí del dia en el qual se celebri una festivitat de caràcter extraordinari en honor a la Mare de Déu del Claustre, d'acord amb el que estableixen les disposicions finals, punt 2on.
- 2.5 En totes les ocasions en què es dugui a terme, aquesta exhibició es realitzarà a la plaça Major i en presència de la Corporació Municipal ubicada en un lloc d'honor. Els

balls s'efectuaran al so de la música pròpia de cada un d'ells, música que serà interpretada per una cobla.

b. Exhibició exclusiva del ball de l'àliga

2.6. L'exhibició constituïda únicament pel ball de l'àliga podrà dur-se a terme en les següents ocasions:

- Davant la imatge de la Mare de Déu del Claustre.
- Quan, amb motiu de la visita oficial a la nostra ciutat d'una personalitat, l'Ajuntament acordi retre-li homenatge públic a l'estil d'antany, és a dir, amb el ball de l'àliga en honor seu.
- La nit de Corpus.

2.7 En qualsevol cas el ball tindrà lloc a la plaça Major, amb una cobla que interpretarà la música del ball, que s'efectuarà en presència de la Corporació Municipal, excepte la nit del Corpus.

c. Exhibició del ball del drac.

2.8 L'exhibició constituïda únicament pel ball del drac es farà la nit del dia de Corpus abans de començar la roda de foc. Igual que en les exhibicions anteriors, es realitzarà a la plaça Major i la música del ball serà interpretada per una cobla allà present. Aquesta exhibició, però, no serà presidida per la Corporació Municipal ni per cap altra comitativa constituïda a l'efecte.

d. La roda de foc.

2.9 El bou, la mulassa i el drac faran sempre la seva entrada a la plaça Major portant fuets encesos.

2.10 Tot i que, en efectuar la seva entrada a la plaça Major, cada un dels citats impropis pot tirar diversos fuets, únicament es considerarà que duen a terme una roda de foc en les ocasions següents:

- Immediatament abans d'efectuar-se una exhibició del conjunt de ballets. En aquest cas, la roda de foc acabarà just al moment en el qual els gegants penetrin a la plaça Major.
- Immediatament després de realitzar-se el ball del drac la nit de Corpus. En aquest cas, la roda de foc acabarà amb l'esclat d'una traca.

2.11 Totes les rodes de foc han de durar un mínim de 10 minuts.

e. El pregó de la festa.

2.12 El pregó de la festa tindrà lloc la vigília de Corpus i la vigília de la Festa Major. La comitativa del pregó estarà integrada pel pregoner, una banda de música i tots els elements folklòrics, llevat del ball de bastons.

2.13 La vigília de Corpus s'iniciarà a la plaça Major i finalitzarà a la plaça de Sant Joan. El seu recorregut serà el següent: plaça Major, carrer de Sant Miquel, plaça de l'Església, carrer de Sant Llorenç, plaça de Sant Roc, carrer de Sant Roc, carrer i plaça de Sant Salvador, carrer de Sant Cristòfor, plaça Major, carrer de Llobera, carrer de Sant Isidre, carrer del Castell, carrer de la Mare de Déu i plaça de Sant Joan.

La vigília de la Festa Major s'iniciarà davant la Casa de la Ciutat i seguirà pel carrer de Sant Domènec i plaça Major, des d'on continuarà amb el mateix recorregut que la vigília de Corpus.

f. Els passacarrers.

2.14 Els passacarrers estaran integrats per la comitiva de la Corporació Municipal, una banda de músics i els elements folklòrics que corresponguin.

2.15 En funció de la participació dels esmentats elements folklòrics, els passacarrers poden ser de dos tipus:

1. Passacarrers amb tots els elements folklòrics.

Tindrà lloc sempre que hi hagi una exhibició del conjunt dels ballets o l'exhibició exclusiva del ball de l'àliga, exceptuant, en aquest últim cas, la nit de Corpus.

En aquestes ocasions, el passacarrer s'iniciarà davant de la Casa de la Ciutat i finalitzarà a la plaça de l'Església. Aquest recorregut, anomenat la "baixada", s'efectuarà sense interrupció passant pel carrer de Sant Domène, plaça Major i carrer de Sant Miquel. El recorregut de tornada a la Casa de la Ciutat, anomenat la "pujada" es realitzarà pel mateix trajecte i s'efectuarà una parada a la plaça Major a fi de realitzar l'exhibició dels balls corresponents, en els casos que pertoqui.

Si, en la prevista ocasió d'una visita oficial, l'Ajuntament acordés realitzar la recepció al Portal del Pont, el ball de bastons seria l'únic element folklòric que l'acompanyaria fins allà; els altres elements romandrien a la plaça de l'Església esperant el seu retorn. La "pujada" finalitzarà al moment en què, arribats ja tots quatre gegants davant la Casa de la Ciutat, un d'ells deixi de ballar.

2. Passacarrers amb la sola presència del ball de bastons.

Tindrà lloc al vespre dia 7 de setembre amb motiu de la Salve en honor a la Mare de Déu del Claustre i del subsegüent castell de focs. També amb motiu d'una festivitat extraordinària en honor a la Mare de Déu del Claustre. En efectuar-se aquest passacarrers, seran enceses les teieres als llocs tradicionals.

g. La capta dels gegants

2.16 Té lloc únicament la tarda del dia 8 de setembre.

2.17 La comitiva estarà integrada pels dos gegants joves, el flabiolaire i el grup de grallers.

2.18 El recorregut de la capta és el mateix que el del pregó de festa amb les següents variacions:

. Per anar de la plaça Major a la plaça de l'Església es passa per la plaça de Palau en lloc de baixar pel carrer de Sant Miquel.

. Ja al carrer de Sant Llorenç, a l'alçada de la plaça de Santa Llúcia, es dirigeix cap a aquesta i segueix pel carrer del mateix nom fins a confluïr de nou al carrer de Sant Llorenç, a la cruïlla que hi ha davant el Portal de la Vall de Lord. Des d'allà es reprèn el recorregut normal.

- . Al carrer de Llobera, a l'alçada del carrer de Sant Isidre, se surt del casc antic pel Portal de Llobera a fi d'anar a fer una ballada davant l'hospital en honor als avis que es troben a la seva residència. Un cop feta, es retorna cap al carrer de Sant Isidre pel mateix camí.
- . En arribar davant la Casa de la Ciutat es va cap a la plaça de Sant Joan baixant pel carrer de la Regata.

h. Presència a les processons.

- 2.19 Quan per Corpus, per la Festa Major, o bé amb motiu d'una festivitat extraordinària a honor de la Mare de Déu del Claustre se celebri una processó o manifestació religiosa que segueixi el recorregut tradicional (recorregut que correspon essencialment al del pregó), els elements folklòrics podran precedir-lo sempre que la Vint-i-quatrena acordi manifestar-se a favor de la seva presència.

Títol tercer. DEL FINANÇAMENT I ORGANITZACIÓ DE LA MANIFESTACIÓ

- 3.1 Els propietaris dels impropers tindran cura dels seus respectius manteniments en unes condicions dignes. Si per qualsevol circumstància s'han d'efectuar reparacions, es procurarà que aquestes canviïn el menys possible la fisonomia dels impropers.
- 3.2 Quant al seu finançament, es consideren exhibicions ordinàries les del Corpus i de la Festa Major. Totes les restants són extraordinàries.
- 3.3 L'Ajuntament llogarà la cobla i la banda de música en totes les exhibicions ordinàries. Quant a les despeses ocasionades pels fuets i portadors, seran a càrrec de l'Ajuntament en l'exhibició del Corpus; les de la Festa Major correspondran a la Confraria de la Mare de Déu del Claustre.
- 3.4 Quan es vulgui dur a terme una exhibició extraordinària, l'entitat promotora ho comunicarà a les altres dues. Així mateix, pertocarà a la dita entitat sufragar totes les despeses ocasionades.
- 3.5 En qualsevol cas, l'entitat a qui pertoqui proporcionarà els fuets necessaris per efectuar tant les rodes de foc com les tronades.
- 3.6 La paga als portadors es negociarà conjuntament entre l'agrupació de geganters, en representació de tots ells, i les altres dues entitats, en tant que entitats pagadores. En qualsevol cas, durant la negociació es tindrà sempre present que l'esperit que informa l'esmentada paga és purament simbòlic.
- 3.7 L'Ajuntament pagarà un parell d'espardenyes als cavallets i al ball de bastons sempre que tingui lloc una festa que comporti la manifestació gegantera.
- 3.8 L'Agrupació de geganters serà l'entitat responsable d'organitzar cada manifestació d'acord amb les normes establertes en aquest protocol i amb les indicacions que li doni l'entitat promotora de la manifestació.

Igualment, l'Agrupació de Geganters tindrà cura dels següents punts:

- Nomenar en cada ocasió els diferents balladors d'acord amb un reglament promulgat a l'efecte.
- Ensenyar els balls a qualsevol persona que ho sol·liciti.
- Responsabilitzar-se del bon tracte dels impropers durant la manifestació.
- Comunicar a les entitats propietàries els possibles desperfectes que puguin haver sofert els impropers durant la manifestació.

3.9 L'Ajuntament s'encarregarà de la vigilància dels impropers quan aquests romanguin dins l'entrada de la Casa de la Ciutat o a la plaça de l'Església.

Amb data 1 de novembre de 1989, es va introduir una modificació en el Protocol, consensuat per les tres bandes, per tal de modificar un dels actes en què es podia realitzar el ball de l'Àliga en solitari.

D'acord amb la 2a Disposició Final, l'Ajuntament de Solsona, la Vint-i-quatrena i l'Agrupació de Geganters acorden:

Modificar del Títol segon en el seu apartat b. "Exhibició exclusiva del ball de l'àliga" el punt 2.6. en què quedava establert el ball la nit de Corpus, abans de realitzar la Roda de Foc, anul·lant-lo.

Transcorreguts 6 anys des de la data de la signatura del Protocol i, havent-se observat que la realització del Ball de l'àliga abans de la roda de foc no reuneix les condicions ambientals adients, i que àdhuc desvirtua el significat del propi ball, i després d'haver-ho valorat i discutit per totes les parts, es signa aquesta acta.

Modificar del Títol segon, en el seu apartat b. "Exhibició exclusiva del ball de l'àliga", el punt 2.7 on quedava establert el lloc de realització del ball (la plaça Major), afegint-hi: "*llevat que les circumstàncies meteorològiques que s'esdevinguin a la catedral de Solsona, amb una cobla que interpretarà la música del ball davant la Corporació Municipal*".

Complint la Disposició Final 3a., un cop signada aquesta acta de resolució per les tres entitats se'n quedarà un exemplar cadascuna, que l'adjuntarà a la resta del Protocol perquè a partir d'aquesta data entri en vigor l'acord establert.